

Prof. Arkady RZEGOCKI

Szef służby zagranicznej, politolog i profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pomysłodawca i kierownik Polskiego Ośrodka Naukowego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Londynie. Ambasador RP w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w latach 2016–2021.

Wolność i solidarność w polskim DNA

W maju świętujemy polskość wszyscy. Zarówno Polacy, jak i przyjaciele Polski – pisze prof. Arkady RZEGOCKI.

W maju, jak w żadnym innym miesiącu roku, zbiegają się ważne daty dla naszej historii i teraźniejszości. 3 maja, 232 lata temu, polski Sejm uchwalił pierwszą na kontynencie europejskim konstytucję. Dała ona wyraz polskim aspiracjom, ale także sile i potędze *Serenissima Res Publica Poloniae*. W tym roku w maju świętujemy również przystąpienie do struktur zachodnich, które nieodwracalnie zmieniły miejsce Polski na mentalnych mapach geograficznych – 19 lat temu Polska przystąpiła do Unii Europejskiej, a wcześniej do NATO. Te dwie majowe daty – uchwalenie konstytucji i dołączenie do Zachodu – spinają ramy dziedzictwa Polski – historii upadku, ale i odrodzenia.

Dni Dziedzictwa Polskiego to świętowanie przez cały maj. Świętowanie wielkich osiągnięć wolnościowych Rzeczypospolitej Obojga Narodów, świętowanie odzyskania niepodległości, świętowanie upadku komunizmu, świętowanie polskiego skoku gospodarczego ostatnich 30 lat. W tym roku już po raz siódmy wyrażamy naszą radość z polskości poprzez obchody Dni Dziedzictwa Polskiego. Ich celem jest świętowanie i promowanie polskiej kultury, dziedzictwa minionych pokoleń oraz polskiego wkładu w życie kulturalne, gospodarcze i społeczne. W tym roku pod patronatem Witolda Pileckiego hasłem przewodnim obchodów jest „Polska. Solidarność dla wolności”. Wolność i solidarność, jak żadne inne wartości, stanowią o polskości, której wyraz mogliśmy obserwować przez ostatnie półtora roku. Wolność i solidarność leżą u podstaw tego, kim jesteśmy jako Polacy.

Polska idea wolności jest od wieków wartością konstytutywną Rzeczypospolitej. Państwo Jagiellonów i Rzeczpospolita Obojga Narodów zapoczątkowały wyposażenie obywateli w niespotykany na Zachodzie katalog wolności i praw obywatelskich. Gdy we Francji panował absolutyzm, polska szlachta wybierała króla. Gdy na Zachodzie toczyły się wojny religijne, Sejm Rzeczypospolitej wprowadził akt konfederacji warszawskiej, który prawnie gwarantował wolność praktykowania wszystkich religii (dość przypomnieć, że przełomowy *List o tolerancji* Johna Locke’a został opublikowany ponad sto lat później). Standard państwa prawa, gwarantujący nietykalność osobistą i zakaz aresztowania bez zgody sądu, został wprowadzony w Rzeczypospolitej przywilejem Jedleńskiego już w 1433 roku.

Polskiego genu wolności nie wykorzenili, mimo usilnych prób, nawet zaborcy – powstanie listopadowe i powstanie styczniowe, którego 160. rocznicę obchodzimy w tym roku – są tego najlepszymi przykładami.

Polskie przywiązanie do idei wolności było szczególnie oczywiste w XX wieku – podczas II wojny światowej ujawniło się w walce z totalitaryzmami – w budowie fenomenalnego w skali Europy Polskiego Państwa Podziemnego, w powstaniach w getcie warszawskim i później w całej stolicy. Najpełniej pragnienie wolności i demokracji zmaterializowało się w „Solidarności”, która doprowadziła do upadku komunizmu w Polsce w 1989 roku. Polskie tradycje wolnościowe, parlamentarne i demokratyczne są niewątpliwie wyjątkowe. Co ważne, są one wspólne dla całego regionu dzisiejszej Europy Środkowo-Wschodniej. Dlatego też dziś, gdy wojna na Ukrainie rzuca cień na pokojowe wysiłki Europy i jej architekturę bezpieczeństwa, święto solidarności i wolności ma

szczególne znaczenie. Hasło wolności i solidarności powinno być na ustach wszystkich, którzy wspierają naszych przyjaciół w Kijowie.

Dni Dziedzictwa Polskiego są zaproszeniem nie tylko dla wszystkich Polaków w Polsce i poza jej granicami, ale też dla wszystkich przyjaciół Polski niezależnie od narodowości. Przy wsparciu polskich placówek dyplomatycznych organizowane są dziesiątki bezpłatnych wydarzeń – od wystaw, przez imprezy plenerowe, po koncerty. Do wspólnego świętowania przyłączają się również inne państwa – w Ontario, największej prowincji Kanady, maj to Miesiąc Dziedzictwa Polskiego.

Jako Szef Służby Zagranicznej jestem przekonany, że wszyscy obywatele Polski mogą promować Polskę, często najskuteczniej ci, którzy mieszkają poza ojczyzną. Wykorzystajmy zatem tę okazję i zaprosimy naszych przyjaciół i kolegów do wspólnego świętowania – chociażby do założenia biało-czerwonej wstążki. Niech cały maj będzie w barwach biało-czerwonych. Wspólnie świętujmy nasze dziedzictwo wolności i solidarności.

Arkady Rzegocki

Tekst publikowany wspólnie z polskim miesięcznikiem [„Wszystko co Najważniejsze”](#) w projekcie historycznym z Instytutem Pamięci Narodowej i Polską Fundacją Narodową.

アルカディ・ジェゴツキ教授

(ポーランド外務省) 外交最高責任者、政治学者、ヤギェロン大学教授。在ロンドンヤギェロン大学ポーランド学術センター提唱者・所長。2016～2021年、駐英国(グレートブリテン及び北アイルランド連合王国) ポーランド共和国大使。

自由と連帯はポーランドの DNA

「5月に、私たちは拳ってポーランド的なものを祝います。ポーランド人も、ポーランドの友人たちも」——アルカディ・ジェゴツキ教授

5月は、一年の他の月にはないほど、私たちの歴史と現在の重要な記念日が重なります。232年前の5月3日、ポーランド下院はヨーロッパ大陸で最初の憲法を採択しました。それはポーランドの進路だけでなく、偉大なポーランド・リトアニア共和国(セレニツマ・レス・パブリカ・ポロニアエ)の強さと大きさの表現でした。今年の5月にはまた、私たちは、精神的な地図におけるポーランドの位置を不可逆的に変えることになった、ポーランドの西欧機構加盟記念日を祝っています——19年前にポーランドが欧州連合に加盟したからですが、NATOにはそれ以前から加盟していました。憲法の採択と西欧への加入という2つの5月の記念日は、ポーランドの遺産、すなわちその衰退と復興の歴史を束ねる時間枠です。

ポーランド文化遺産の日(Polish Heritage Days)は、5月いっぱい続く祝賀行事です。ポーランド・リトアニア連合時代の自由獲得の偉大な成果を祝賀し、独立回復を祝賀し、共産主義崩壊を祝賀し、過去30年間におけるポーランドの経済的飛躍を祝賀します。ポーランド遺産の日の行事を通して、ポーランド的なものから私たちが覚える喜びを表明するようになって、今年で早くも7回目になります。行事の目的は、ポーランド文化、過去の世代の遺産、文化的・経済的・社会的な生活へのポーランドの貢献を祝賀し広報することにあります。ヴァイトルト・ピレツキが守護者(パトロン)となる今年、行事を主導する合言葉は「ポーランド。自由のための連帯」です。自由と連帯は、他の価値以上に、ポーランド的なものの根幹を成しており、私たちはその表れを最近1年半に目の当たりにすることができました。自由と連帯は、ポーランド人としての私たちの在り方の根底にあるのです。

自由についてのポーランド的理念は、数世紀前から共和国を構成する価値であり続けています。ヤギェオ朝とポーランド・リトアニア共和国は、西ヨーロッパには見られない多種多様な自由と公民権を国民に付与する始まりでした。フランスでは絶対主義が支配していたとき、ポーランドの貴族(シュラフタ)は王を選挙で選んでいました。西ヨーロッパでは宗教戦争が繰り広げられていたと

Z komentarzem [久山1]: Nie wiem, jak mam przetłumaczyć nazwę tego nowo powołanego stanowiska w MSZ.
<https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C892484%2Carkady-rzegocki-pierwszym-szefem-sluzby-zagranicznej.html>
Może lepiej byłoby dodać: "w MSZ"?

Z komentarzem [久山2]: Proponuję, żeby dodano tu angielską nazwę obchodów w celu podkreślenia faktu ich odbywania się w ciągu miesiąca, a nie jednego dnia.

き、共和国下院はワルシャワ連合法を公布し、あらゆる宗教を實踐する自由を法的に保証しました（ジョン・ロックの画期的な「寛容に関する手紙」の出版が1世紀以上後であったことを思い出すだけでも十分でしょう）。個人の不可侵性と裁判所の許可なしの逮捕禁止を保証する法治国家の基準は、早くも1433年にイェドルニヤの特権によって共和国に導入されていました。

自由というポーランド的の遺伝子は、分割国が強く試みたにもかかわらず、根絶されることはありませんでした——十一月蜂起と、私たちが今年160周年を祝っている一月蜂起はその最良の例です。

自由という理想へのポーランド人の愛着は、20世紀において特に顕著でした——第二次世界大戦中、それは全体主義との戦い、ヨーロッパ規模で前例のないポーランド地下国家の建設、ワルシャワのゲットー蜂起、それに続く首都全域での蜂起に現れました。自由と民主主義への希求が最も完全な形で具現化したのが、1989年にポーランドにおける共産主義崩壊を導いた〈連帯〉でした。ポーランドにおける自由・議会・民主主義の伝統が傑出したものであることに疑問の余地はありません。重要なのは、今日の中東欧全地域がそれを共有していることです。それ故に、ウクライナでの戦争がヨーロッパの平和的努力とその安全保障構造に影を落としている今日、連帯と自由の祝賀は特別な意味を持つのです。自由と連帯という合言葉は、キウにいる私たちの友人たちを支援するすべての人々が口にするべきです。

ポーランド文化遺産の日は、ポーランドとポーランド国外のすべてのポーランド人だけでなく、国籍に関係なくすべてのポーランドの友人への招待状です。ポーランドの外交代表部の支援により、展示会から、野外イベント、コンサートに至るまで、数十ものイベントが参加費無料で催されます。他の国々も共同での祝賀に加わります——カナダ最大の州であるオンタリオでは、5月はポーランド文化遺産月間です。

ポーランド外務省外交責任者を務める私は、すべてのポーランド国民がポーランドを広報することができる、そして最も効果的に広報することができるのは、しばしば祖国を離れて住む人たちである、と確信しています。だからこそ、この機会を使いましょう、私たちの友人や同僚を共同の祝賀に招待しましょう——たとえば赤白のリボンを飾るだけでもけっこうです。5月が一月を通して、赤白の色に満たされるようにしましょう。自由と連帯という私たちの遺産を祝賀しましょう！

アルカディ・ジェゴツキ

このテキストは、国立記録院とポーランド国家財団との歴史プロジェクトの一環として、ポーランドの月刊誌「最も大切なことのすべて（„[Wszystko co Najważniejsze](#)”）」に同時掲載されました。